

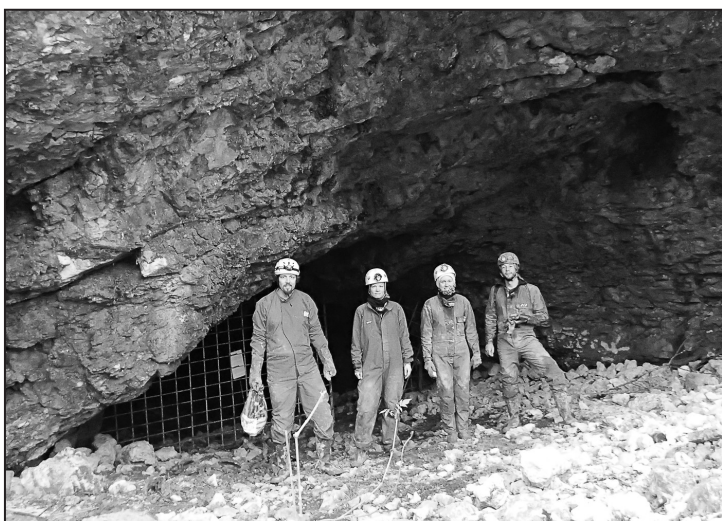
Teo Delić

EKSTRAVAGANTNE MERITVE TURJEVE JAME

25. 1. 2018

Dvodnevno vzorčenje ledeno mrzle Soče smo zaključili komaj čakajoč na odhod v jamo. Zveni nelikoliko nenavadno, a vsi štirje – Maja, Špela, Klemen in moja malenkost (na spodnji sliki) – smo bili tako premraženi, da se nam je 9°C jamskih stopinj zdelo cel luksuz v primerjavi z 2°C na planem. Zaradi mraza smo bili soglasni, da imamo zaenkrat lepot Soške doline »polno kapo«. Tako smo se odpeljali do Robiča in prečkali do kolen visoko Nadižo. Nekateri smo to naredili bolj elegantno, drugi nekoliko manj, kakor to že gre ... kar je bilo moč prepoznati po takojšnjem sezuvanju in glasnem preklinjanju na sicer tihem in mirnem nasprotnem bregu.

V sami jami smo si takoj razdelili naloge, nekaj pa smo »izplanirali« narediti skupaj; tako sta bila Maja in Klemen zaradi prvega obiska jame določena kot zapisnikarja. Skupaj s Špelo sva prevzela nalogo iskalcev prejšnjich nastavljenih pasti za lov jamskih hroščev in jih vse našla – z eno izjemo. Ta je bila odstranjena iz kamnov, kamor ju je Špela skrbno nastavila. Vse – razen papirja z oznako, čigava je past – je izginilo. Verjetno se nikoli ne bova strinjala, kaj se ji je pripetilo, saj Špela trdi, da jo je vzel pohlepni nabiralec jamskega življa, jaz pa sem mnenja, da jo je pograbila kakšna kuna ali polh, ki ga je privabil vonj vabe, izdelane iz konzervirane sardine. Ulovili smo precej živali, predvsem različnih hroščev, le vrste, zaradi katere smo prišli, ne. Pri tovrstnih »posegih« smo se sčasoma na takšen izid že navadili; postal je nekakšna neslavna tradicija, zaradi česa imamo že trdo kožo in si zaradi tega nismo preveč belili glave. Priložnosti za ponovitev bo še, saj jama ne bo šla nikamor.

Raziskovalci na vhodu v Turjevo jamo. Z leve proti desni: Klemen, Maja, Špela, Teo (foto: Teo Delić)

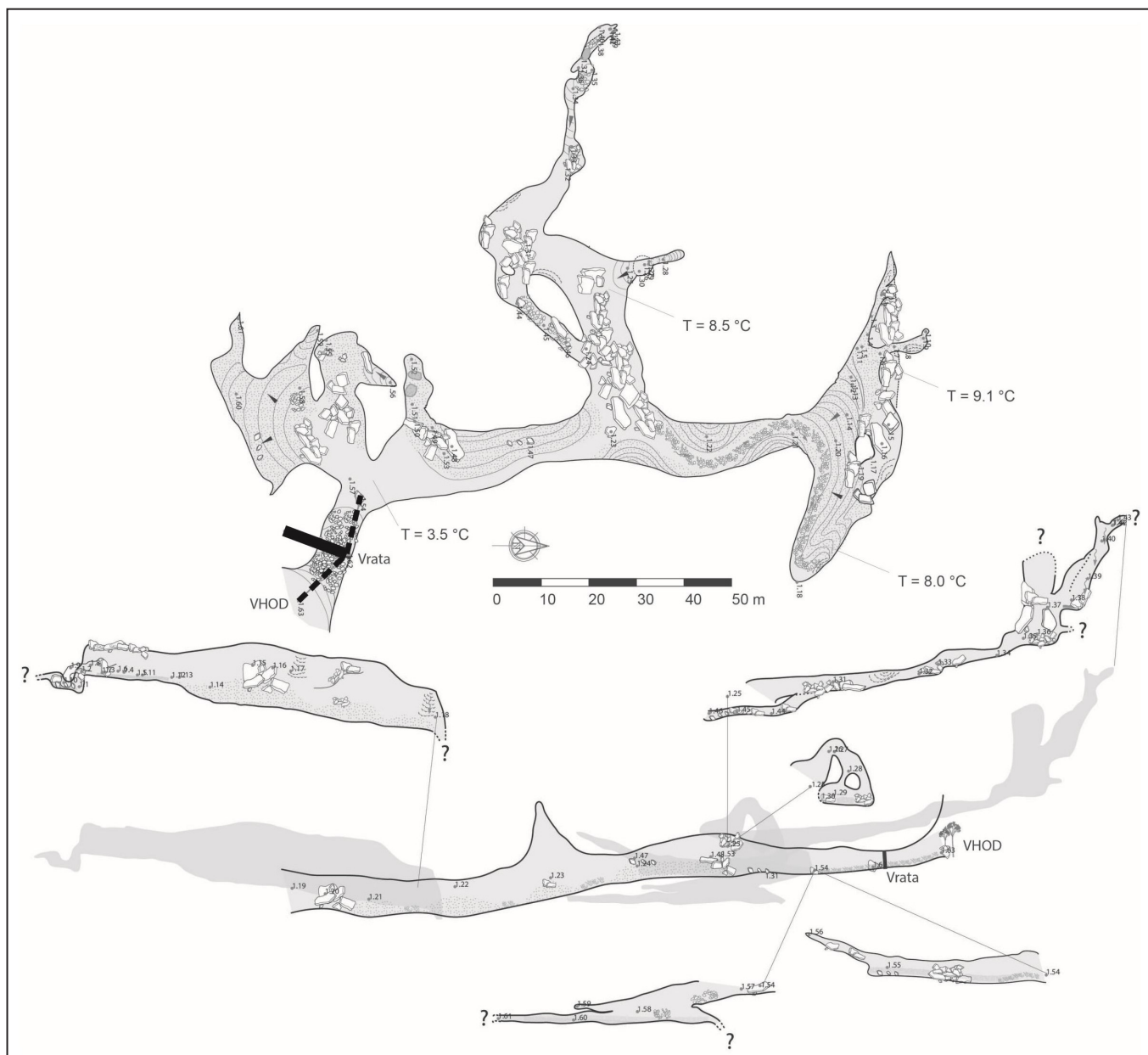
Po končanem pregledu pasti smo se razkropili po jami. Maja in Klemen sta štela prezimujoče netopirje, midva s

Špelo pa sva se odločila prisluhniti Presetnikovi želji ... in že sva se lotila merjenja jame. Jamo je menda merilo že več ekip, celo društev, a načrt nikoli ni bil oddan v Kataster. Tokrat je merjenje potekalo hitro, predvsem na račun prostornosti glavnega rova in veličine stranskih odcepov. Kljub relativni zapletenosti smo se, zaradi Klemnove izjemne natančnosti in navdušenja nad fosilnim gvanom, vzdolž jame večkrat srečali. (Opomba: V zapisniku Egona Pretnerja iz leta 1950 je zapisano, da je v t.i. »Netopirskem rovu«, skrajno severnem delu jame, letalo na stotine in stotine netopirjev. Danes jama služi kot prezimovališče nekaterim vrstam netopirjev, o populacijski gostoti netopirjev v preteklosti lahko sklepamo le iz ostankov gvana. Konkretnih razlogov zakaj netopirjev ni več, žal ne poznamo, lahko le sklepamo. Dve od možnih razlag sta obsežno izkopavanje arheološkega materiala v jami, ki je povzročilo preveč hrupa za nadaljnji obstoj kolonije, in za prelet netopirjev neprimerna velikost odprtine na vratih s katerimi je jama zaprta). Ko smo prišli do razcepa pri vходу, smo bili jame že vsi siti. Za povrh nam je še dlančnik, na katerem je naložen grafični urejevalnik, večkrat odpovedal sodelovanje. Zato smo ven izvlekli baterijo, očistili kontakte in upali, da bo do tedaj narisana del jame ostal shranjen v začasni datoteki operativnega sistema. Na srečo je temu bilo tako in nam, z izjemo lastne nejevoljnosti, nič ni stalo na poti do zaključka meritev. Iz centralne točke (točka 1.54 na priloženem načrtu) smo pomerili še dva blatna ocepa v južnem delu jame ter za konec pustili vhodni (oziroma v tem primeru izhodni) rov.

Planirano je bilo, da bo prva vizura odmerjena do vrat, naslednja pa naj bi zajela še vhodno strmino. Tako nekako je tudi bilo, vsaj pri začetni vizuri, pri merjenju druge pa je bilo slišati samo »Koji K...? Kva se dogaja s to vizuro? Zakaj se je vizura končala v sredini dvorane?« Skratka, pomerjena vizura ni odgovarjala realnemu stanju na terenu; ta naj bi se nadaljevala v isti ravnini kot prejšnja, v približni smeri 120°, na laserskem merilcu pa se je izpisala približna vrednost 190°, sama vizura pa je potekala skoraj pravokotno na realno stanje. Hitro sva začela preverjati, kako je s preostankom meritev in ugotovila, da izgledajo v redu. Zato sva obrisala le zadnji dve vizuri in se vrnila h kamnu v središču vhodne dvorane in postopek ponovila. Zopet je bila prva vizura v redu in, v primerjavi z drugimi, usmerjena v pravo smer. Druga vizura pa je bila ponovno nenavadno izkrivljena v prostoru. Približek tega, kako naj bi to izgledalo, si lahko pogledate na tlorisu jame, kjer sta prav odčitani vizuri prikazani v rdeči barvi, tista ponesrečena pa v zeleni. Takrat sva opazila, da se je gospodična z laserskim merilcem vred oprijela železnih vrat na vhodu v jamo. Neposredni stik s kovinskim ogradjem je

očitno izzval spremembo v magnetnem polju, zaradi česa je vizura posledično »podivjala.« Opaženo sva nato upoštevala in znova pomerila isto pot, le da smo naslednjo točko postavili nekoliko bolj stran od vhodnih vrat. In glej ga zlomka, vizura je imela pričakovano pravilno smer. Z dodajanjem dveh poslednjih vizur k celokupnemu poligonu smo merjenje jame zaključili s 534 m poligona in 47 m višinske razlike (po starih podatkih je dolžina poligona znašala 375 m in 5 m višinske razlike).

Srečevanje z železnimi predmeti v jamarstvu, četudi je kar nekaj jam spremenjenih z infrastrukturnimi posegi, ni vsakodnevna stvar. Vsekakor pa je naš poduk o izkrivljanju dimenzije prostora v bližini kovinskih predmetov vreden omembe, saj večina jamarjev danes že meri z digitalnimi merilci, ki jih pogosto dojemamo kot nezgrešljive. Glede na izjemno obetaven začetek bomo morda že v naslednjem sestavku obravnavali tudi izkrivljanje dimenzije časa. Kdo bi vedel?

Tloris in Prečni prerez Turjeve jame. »Nesrečni« vizuri sta prikazani s črtkano (pravilno odčitana) in polno (nepravilno odčitana) črto (avtor: Teo Delić).